

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa locală
4 februarie 2023
Clasa a V-a

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Se dau textele:

A.

Dănuț se simți mândru că zmeul e al lui și umilit că e mai mare decât el. Instinctiv – cum ocolește o femeie mărunță vecinătatea celor înalte – se îndepărtă grav, măsurând șoseaua cu pasul. Zmeul rămase arestat între cei doi țărani.

— Oprește, boierule, că nu bate vântul dintr-acolo; întoarce-te-napoi, porunci sfătos unul dintre ei. Dănuț se codi o clipă, cercetă zărilor, se încrunță cu demnitate, ca frământat de socoteli adânci, de răspunderi... și se supuse. În goana mare trecu pe lângă zmeul atent, și fugi, și fugi depănând sfoara între degete. În urma lui mosorul se zbătea ca un guzgan vesel.

— Dați-i drumul! răcni el de departe, smucind sfoara din răspuseri. Zmeul căzu în cap, Dănuț pe spate. Între timp, unul câte unul, apoi pâlcuri-pâlcuri, copilașii satului îngrădiră, desculți și naivi, evenimentul de pe șosea.

— Lasă, boierule, că ți-l muștruluiesc eu, îl liniști unul din țărani, ștergându-i straiile de colb cu bătaii delicate, ca pe un patrafir.

— Vezi! Vezi! Dacă nu i-ați întins coada, suspină întretăiat Dănuț, abia stăpânindu-și lacrimile.

— Ia să vezi, boierule, numai să-l iei cu binișorul, să-l vezi că pornește! Așa-i și calul nărăvaș!... Ia te uită mata!... Să-l tragi..., să-l încerci, să-l mai lași slobod... și iar tragi hățu... Ian auzi! Melodică mânie de violoncele, zbârnâitoarea vâjâia în salturile, tresăltările și înconvoierile-ncordate ale zmeului însuflețit de viața vânturilor străvezii. Cozile se alintau feminin în larg, dezmiardând puterea vânturilor.

— Hooo-pa!... Dănuț întinse brațele pe jumătate, într-ajutor celui de sus, c-un gol în piept și, înfiorat, își feri capul. Cu o pornire de balet, fetițele se mlădiară lin; băieții se-ncordară, gata să se avânte. Ca un delfin pe valul mării zmeul se dăduse peste cap... și mârâind se înțepenise iar la loc, piept în piept cu-ntreg văzduhul... În urmă ondulară cozile, păstrându-și grația de stele căzătoare.

— Hăi-hăi! chiuiră copiii. Dănuț clipi, zâmbind. Sfoara curgea repede spre cer. Zmeul se înălță deasupra satului, mai sus decât dealurile, decât soarele, decât rândunelele. Copiii îl căutau cu mâna streășină la ochi, cu degetul celeilalte întins.

— Uite-l, măi! izbucni un băiețel.

— Taci, măi! se răsti la el altul.

— Ce-i, măi? Ce-i?

— Sss! se-ncruntară ceilalți. În tăcerea din nou limpezită, cerul torcea înăbușit. Dănuț pipăi sfoara ca pe tăișul unei săbii, cu vârful vârfului degetelor.

— Apucă zdravăn, boierule, că țin și eu... Dănuț se înghesui în țaran, apucă sfoara și, pătruns de adâncimea bulboanei de sus, își trase o mână de pe sfoară. Dibuinț cu ea îndărăt, apucă brațul omului. Mâna de pe braț strângea din răspuseri; cea de pe sfoară, ușurel.

— Ține bine, boierule, nu-ți fie frică!... Pune amândouă mâinile, voinicește! Cu o pornire dușmănoasă, Dănuț se opinti și trase, încrețindu-și fața. Cerul nu se desfundă... În mâinile lui, atletică, sfoara vibra, umplându-i mușchii de bărbăție... Ochii îi străluciră îmbătați.

— De-acum poți pleca.

— Rămâi sănătos, boierule! glumi cu seriozitate țaranul, prefăcându-se că pleacă. Sfoara-i izbucni din mână.

— *Stai! Stai! Nu mă lăsa! Scapă-mă! țipă Dănuț, îmbrâncit, târât, răscolit de panica unui înec în văzduh.*

— *Iaca aici-s! Din urmă răsună un trap jucăuș...*

— *Vă poftește conia de grabă la curte.*

— *De ce? se răsti Dănuț către omul de pe bihuncă.*

— *Mergem la gară, boierule, că-i vremea! răspunse omul, abia stăpânind calul.*

— *Feriți, măăi! chiuiră copiii, zbughind din calea calului speriat.*

(Ionel Teodoreanu, *La Medeleni*)

* *guzgan* - mamifer rozător asemănător cu șoarecele.

* *bihuncă* - trăsură ușoară pe patru roți, trasă de obicei de un singur cal.

B.

Când am ajuns cu Tom pe culmea dealului, ne-am aruncat privirea spre târgul din vale, unde clipeau trei-patru luminițe, pesemne în odăile cu oameni bolnavi. Deasupra noastră, strălucea bolta înstelată, iar jos, lângă târg, șerpuia fluviul, lat de vreo milă, grozav de liniștit și măreț. Coborând dealul, ne-am întâlnit cu Joe Harper, Ben Rogers și alți doi-trei băieți care se ascuseseră în tăbăcăria veche. Am dezlegat o barcă și-am pornit la vale pe fluviu, vreo două mile și jumătate, până la știrbitura cea mare din coasta dealului, unde am și tras la mal. Am intrat într-un pâlc de tufe, unde Tom ne-a pus pe fiecare să jurăm c-o să păstrăm taina, apoi ne-a arătat o văgăună în coasta dealului. Tușișurile erau mai dese acolo. Am aprins lumânările și ne-am târât pe brânci în văgăună, cale de vreo două sute de metri, până am dat de larg. Tom începu să cerceteze locurile de trecere și curând se vâri sub un perete în care n-ai fi zis că-i vreo crăpătură. Ne-am târât după el până ce-am ajuns într-un fel de chilioară igrasioasă și rece, unde ne-am și oprit.

— *Acum – începu Tom – o să înființăm o bandă de tâlhari și o s-o botezăm „Banda lui Tom Sawyer”. Toți cei ce vor să intre în bandă trebuie să depună jurământul și să-l semneze cu sângele lor.*

Văzând că toți vor, Tom scoase din buzunar o foaie de hârtie pe care scrisese jurământul și începu să ni-l citească. Zicea așa – că fiecă băiat trebuie să fie credincios bandei și să nu-i dea niciodată în vileag secretele; că dacă cineva făcea vreun rău unui membru al bandei, oricare alt membru al ei, căruia șeful îi porunca să-l omoare pe ticălos cu familie cu tot, era dator să se supună, neavând voie să mănânce, nici să doarmă până nu-i ucidea pe toți și nu le cresta pe piept câte o cruce – semnul bandei. Niciun străin nu putea folosi acest semn, iar dacă îndrăzne să-l folosească, trebuia judecat și a doua oară – omorât pe loc. Iar dacă vreun membru al bandei trăda secretele ei, trebuia să i se taie gâtul, iar cadavrul lui urma să fie ars și cenușa – împrăștiată, iar numele trădătorului urma să fie șters de pe listă cu sânge și nu mai putea fi pomenit niciodată de către membrii bandei, fiind blestemat și sortit uitării pentru vecie. Toți băieții spuseră că-i un jurământ nemaipomenit de frumos și-l întrebară pe Tom dacă-l ticluise singur.

— *În parte – răspunse el –, iar restul l-am luat din cărțile cu pirați și cu hoți; orice bandă care se respectă are un jurământ ca ăsta.*

(Mark Twain, *Aventurile lui Huckleberry Finn*)

C.

Așa cum sugerează și denumirea lor, jocurile de societate au ca scop socializarea cu cei din jurul nostru, distracția și voia bună. Omul este o ființă ce are ca nevoie primară interacțiunea cu cei din jur, socializarea. Nu am fost construiți pentru a trăi singuratici, deși există și astfel de excepții, ci pentru a interacționa cu ceilalți. De când ne naștem socializăm, în primă fază cu familia, apoi cu alți oameni.

La modul general, jocurile de societate înseamnă o activitate competitivă între cel puțin doi jucători, bazată pe interacțiunea directă, față în față, realizată într-un timp și un spațiu delimitat,

fără a avea un scop extern (de exemplu, obținerea unui câștig material), ci unul intern, constând în plăcerea de a se juca.

Iată câteva motive pentru a practica jocuri de societate:

1. Apropie oamenii și întăresc relațiile, ne ajută să ne cunoaștem mai bine.
 2. Aduc o stare de fericire și de voie bună, de relaxare și destindere.
 3. Dezvoltă abilități de gândire.
 4. Ne ajută în dezvoltarea inteligenței emoționale, gestionarea emoțiilor (copiii învață să piardă fără să se supere).
 5. Sporesc creativitatea, îndemânarea, răbdarea.
 6. Ne fac mai dezinvolți, să vorbim mai ușor în public.
 7. Stimulează stima de sine, capacitatea de concentrare și de atenție.
 8. Învață copilul să respecte anumite reguli.
 9. Ne ajută să petrecem timp în familie.
 10. Ajută copilul să gândească înaintea adversarului și să intuiască mișcările lui, în vederea atingerii scopurilor proprii.
- (<https://www.bestkids.ro/blog/beneficiile-jocurilor-de-societate-in-era-tehnologiei-moderne>)

Subiectul I

20 puncte

Scrive pe foaia de concurs numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Au un număr egal de litere și de sunete toate cuvintele din seria:

- a) vecinătatea, degete, voinicește;
- b) ochii, străluciră, niciodată;
- c) cenușa, extern, inteligenței;
- d) este, petrecem, pirați.

2 puncte

2. Sinonimele verbelor la moduri personale din secvența *Instinctiv – cum ocolește o femeie mărunță vecinătatea celor înalte – se îndepărtă grav, măsurând șoseaua cu pasul.*, aflată în rândurile 1-2, sunt în ordine:

2 puncte

- a) se îndepărtează, plecă;
- b) evită, se distanță;
- c) se eschivează, fugi;
- d) se ferește, dispăru.

3. În fragmentul *Văzând că toți vor, Tom scoase din buzunar o foaie de hârtie pe care scrisese jurământul și începu să ni-l citească.*, se regăsesc:

2 puncte

- a) șase predicte verbale;
- b) trei predicte verbale;
- c) patru predicte verbale;
- d) cinci predicte verbale.

Scrive pe foaia de concurs răspunsurile corecte ale cerințelor de mai jos:

4. Selectează, din fragmentul subliniat de la textul A. , un verb la modul indicativ, precizându-i timpul, respectiv un verb la o formă verbală nepersonală învățată, numind-o.

2 puncte

5. Transformă enunțul *Din urmă răsună un trap jucăuș...* într-o propoziție simplă, interogativă.

2 puncte

6. Transcrie, din secvența dialogată

— *Uite-l, măi! izbucni un băiețel.*

— *Taci, măi! se răsti la el altul.*

— *Ce-i, măi? Ce-i?*

un enunț imperativ și altul interogativ.

2 puncte

7. Scrie un enunț, în care să-l îndemni pe Tom, personajul din textul de la punctul B, să fie încrezător în echipa sa. Utilizează în enunț verbul “a fi” la forma afirmativă a modului imperativ.

2 puncte

8. Alcătuieste două enunțuri din care să reiasă alte sensuri, decât cel utilizat în text, pentru verbul *să piardă* din fragmentul 4. *Ne ajută în dezvoltarea inteligenței emoționale, gestionarea emoțiilor (copiii învață să piardă fără să se supere).*

2 puncte

9. Rescrie enunțul - *Băieți, care nu își respectă jurământul vor fii pedepsiți!*, care constituie o posibilă replică a personajului Tom, corectând greșelile.

2 puncte

10. Introdu, într-un enunț, antonimul verbului din enunțul: 5. *Sporesc creativitatea, îndemânarea, răbdarea.*

2 puncte

Subiectul al II-lea

40 de puncte

Scrie pe foaia de concurs răspunsul, în enunțuri, pentru fiecare dintre întrebările de mai jos:

1. Precizează două caracteristici comune pentru textele A și B. **6 puncte**

2. Extrage o idee secundară din primul paragraf al textului B. **6 puncte**

3. Scrie, în 2-3 enunțuri, care ar fi motivul principal pentru care ai practica un joc de societate. Susține-ți afirmația, valorificând textul-suport C. **6 puncte**

4. Transcrie, din textul A, o secvență narativă, de maximum 30 de cuvinte. Precizează, în 1-2 enunțuri, o trăsătură a secvenței selectate de tine, justificându-ți alegerea. **6 puncte**

5. Pe care dintre protagoniștii celor două fragmente literare ai prefera să îl ai drept prieten, pe Dănuț sau pe Tom? Motivează-ți răspunsul, în 50-80 de cuvinte, valorificând unul dintre textele -suport. **8 puncte**

8 puncte

6. În ce categorie de texte poți încadra textul C? Scrie două argumente care să-ți justifice alegerea, făcând referire la textul-suport C. **8 puncte**

8 puncte

SUBIECTUL al III-lea

40 de puncte

Imaginează-ți că faci parte din „banda” lui Tom, personajul din textul-suport B.

Scrie un text narativ, de 150-200 de cuvinte, în care să relatezi o întâmplare din timpul unui joc, alături de ceilalți copii, valorificând câte un cuvânt-cheie din fiecare text-suport, precum și experiența personală sau de lectură.

În elaborarea compunerii, vei avea în vedere:

▪ construirea unor idei creative, adecvate cerinței, respectând relația dintre temă și conținut;

8 puncte

▪ valorificarea a trei cuvinte-cheie din fiecare text-suport;

6 puncte

▪ respectarea convențiilor unui text narativ și a structurii unei compuneri;

6 puncte

▪ corelarea ideilor dintre cele trei texte cu idei dintr-un alt text literar sau cu aspecte din experiența personală/de lectură;

4 puncte

▪ utilizarea unei secvențe descriptive, fixând cadrul spațio-temporal;

4 puncte

▪ realizarea coerenței tematice și a coeziunii;

2 puncte

▪ utilizarea claselor morfologice specifice și a limbajului expresiv.

2 puncte

Vei primi 32 puncte pentru conținutul compunerii și 8 puncte pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 200 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.